

Rješenja testa za županijsko natjecanje iz filozofije 2019.

Poštovane kolegice i kolege, nadamo se da će priložena rješenja s načinom bodovanja pomoći u ispravljanju testa. U pitanjima u kojima se traži nešto objasniti, obrazložiti ili protumačiti, navodimo samo bitne momente odgovora, a nastavnik treba prosuditi je li odgovor složen u adekvatnu cjelinu. Ako smo negdje previdjeli neki relevantan moment koji učenik navodi, to svakako treba uzeti u obzir i odgovarajuće vrednovati.

1. pitanje [4 boda = 4 x (0,5 + 0,5)]

Descartes: 2D; Berkeley: 3B; Leibniz: 1C; Locke: 4A

2. pitanje [5 bodova = 5 x 1]

a, b, f, g, h

3. pitanje [2 boda = 4 x 0,5]

a, c, d, f

4. pitanje [2 boda = 2 x 1]

Prema Hegelu, prirodna bića su manifestacija (drugobitak) **ideje (uma)**. A filozofija prirode dijeli se na mehaniku, **fiziku** i organiku.

5. pitanje [2 boda = 2 x 1]

U odgovoru se očekuju dva momenta:

- (a) U pozitivnom stadiju napuštaju se apsolutna traganja (karakteristika metafizičkog i teološkog stadija). [1 bod]
- (b) Duh se ograničuje na promatranja koja su osnova onim spoznajama koje su prilagođene našim činjeničnim potrebama. *ili* Duh traga za zakonima, to jest konstantnim odnosima koji postoje među promatranim pojavama. [1 bod]

6. pitanje [2 boda = 4 x 0,5]

Prema Humeu, sve naše zaključivanje o činjenicama, ako se želi proširiti očevidnost našega pamćenja ili osjetila, počiva na odnosu **uzroka i posljedice (kauzalnosti/uzročnosti)**, a nijedan zaključak o tom odnosu ne izvodi se (*u nastavku, na sljedećoj crti, ispravno umetni „a priori“ ili „a posteriori“*) **a priori**. Stoga svi oni počivaju na **iskustvu**. Međutim, kako time nismo poučeni ni o kakvoj nužnoj vezi, onda napokon sve naše zaključivanje o činjenicama koje hoće proširiti našu spoznaju počiva na jednom drugom principu, naime, na **običaju (navici)**.

7. pitanje [2 boda = 2 x 1]

U odgovoru se očekuju dva momenta:

- (a) Descartes smatra da je svim tim znanostima zajedničko proučavanje odnosa ili razmjera među stvarima. [1 bod]
- (b) Descartes proučava te odnose, primjenjuje ih na različite predmete, ali ih ne veže ni za jedan određeni objekt. [1 bod]

8. pitanje [5 bodova = 5 x 1]

- (a) Spekulativna metafizika dijeli se na transcendentalnu filozofiju i fiziologiju čistog uma. Prva razmatra samo razum i um, u sustavu svih pojmova i načela koji se odnose na predmete uopće, a da se ne pretpostavljaju objekti koji bi bili dani i naziva se **ontologija**. Fiziologija može biti ili transcendentna ili imanentna. Imanentna fiziologija se prema svojim predmetima dijeli na dva dijela, naime: **racionalnu fiziku (fiziku) i racionalnu psihologiju (psihologiju)**.
- (b) U nekoj prirodnoj znanosti može biti onoliko znanosti koliko u njoj ima matematike, ali da bi bila moguća primjena matematike moraju se prethodno navesti principi konstrukcije pojmova koji pripadaju pojmu materije uopće, jer matematika za razliku od filozofije nije spoznaja iz **pojmov**a, nego spoznaja iz konstrukcije pojmova. Nalaženje tih principa pripada čistoj filozofiji zbog čega ona biva zbiljskom metafizikom tjelesne prirode, a broj tih principa ovisi o **klasama kategorija**. Pod njih se moraju podvesti i sva određenja općeg pojma neke materije uopće i to sve prema osnovnom određenju onoga što bi trebalo biti predmet izvanjskih osjetila, i zbog čega se osjetila jedino i mogu aficirati. To temeljno određenje materije, na koje se mogu svesti svi ostali predikati materije, jest **kretanje**.

9. pitanje [2 boda = 2 x 1]

a, c

10. pitanje [4 boda = 4 x 1]

a, b, c, i